

УДК 69.003:338

Я.І. Жеребйов

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЇХНЬОГО ВИРІШЕННЯ

АННОТАЦІЯ

В статті розглядаються проблеми самоорганізації виробничо-господарських систем в сфері інноваційної діяльності та запропоновано варіант їхнього вирішення для провідної організації будівельного комплексу Донбасу.

Ключові слова: організація, будівельний комплекс, науковий парк, вищий навчальний заклад освіти, стратегія, диверсифікація, бізнес-інкубатор, інновація.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются проблемы самоорганизации производственно-хозяйственных систем в сфере инновационной деятельности и предлагается вариант их решения для ведущей организации строительного комплекса Донбасса.

Ключевые слова: организация, строительный комплекс, научный парк, высшее учебное заведение образования, стратегия, диверсификация, бизнес-инкубатор, инновация.

ANNOTATION

In the article considering problems of self-organization productionly-economical systems in the sphere of innovation activity and proposing version their decision for leading organization Donbass construction complex.

Key words: organization, construction complex, science park, institution of higher learning, strategy, diversification, business-incubator, innovative.

Законом України визначено, що науковий парк є юридичною особою, створюваною у відповідності до рішення вищого навчального закладу освіти (ВНЗО) та/або наукової установи. Засновники наукового парку створюють його шляхом об'єднання власних внесків матеріальних і нематеріальних активів з метою ділового адміністрування проектів на всіх етапах їхнього життєвого циклу для

реалізації договорів про партнерство з використанням контрактингу та субконтрактингу [1].

Цей закон призначений для регулювання економіко-правових, організаційно-виробничих відносин, що пов'язані зі створенням і функціонуванням наукових парків, та спрямований на інтенсифікацію процесів розроблення, застосування та здійснення виробництва інноваційних видів продукції для постачання на зовнішній та внутрішній ринки.

До пріоритетних напрямів діяльності наукового парку, тобто до соціально-економічно-обумовлених наукових, науково-технічних та інноваційних напрямів діяльності, що відповідають меті його створення, галузі діяльності та/або спеціалізації ВНЗО чи науково-дослідного інституту (НДІ) (що є базовими структурними елементами наукового парку), враховують потреби регіону (території), де створено цей парк, і узгоджуються з напрямами діяльності, визначеними Законами України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні» та іншими законодавчими актами держави в науково-технічній та інноваційних сферах [1 - 3].

З метою диверсифікації діяльності Донбаської національної академії будівництва і архітектури (ДонНАБА) нами розроблено концепцію проекту створення Регіонального наукового парку будівельного комплексу (РНПБК) ДонНАБА.

Пропозиція щодо створення РНПБК ДонНАБА є реалізацією комплексного, системного підходу до розвитку інноваційних систем регіонального рівня на сході нашої країни. Успішна діяльність в процесі реалізації майбутньої Стратегії оновлення та розвитку діяльності ДонНАБА шляхом створення з розташуванням на її території та в її структурі РНПБК залежить від наступних ключових факторів успіху:

- 1) консенсусу ключових гравців:
 - органів державного управління;
 - крупних підприємств будівельного комплексу та організацій – представників споріднених і неспоріднених галузей (наприклад, фінансових структур тощо) сучасної вітчизняної трансформаційної економіки та економік країн близького і далекого розташування;
 - активно діючих власників малого та середнього бізнесу (включаючи венчурні організації, інвестиційні фонди, кредитні спілки і інші установи), що потребують оновлення та розвитку власної діяльності з метою оптимізації основних напрямків одержання доходів в

сучасних умовах і підготовки в межах їхніх стратегій до змін економіки в майбутніх часових перспективах);

- ВНЗО МОНМС України, НДІ НАН України та галузей, що постачають продукцію (надають послуги) для використання в виробничо-господарській та інших видах діяльності підприємств регіонального будівельного комплексу;

2) правильного підбору кадрів фахівців для реалізації Стратегії оновлення та розвитку діяльності ДонНАБА в частині реалізації комплексного, системного підходу до розвитку інноваційних систем Донбасу;

3) підтримки органів державної влади та муніципальних утворень.

Вагомі результати можуть бути одержані на протязі періоду окупності інвестиційних внесків зацікавлених юридичних і фізичних осіб, за умови своєчасного, кваліфікованого реагування керівників інноваційних систем Донбасу на зміну дії чинників макросередовища.

Для застосування пропонованого доповнення до концепції Стратегії оновлення та розвитку діяльності ДонНАБА необхідна якісна інфраструктура забезпечення підприємців та інших потенційних замовників (споживачів) комплексом послуг правового, організаційно-управлінського, фінансового і інформаційного спрямування.

Наприклад, для інформаційної інфраструктури інноваційного бізнесу на принципах державно-приватного партнерства важливим є ефективне застосування мережі трансферу технологій (національної та ДонНАБА).

До роботи у вище нагаданому напрямку є можливість підключення Донбаського інжинірингового центру менеджменту інвестиційного комплексу (ДІЦМІК) Науково-дослідної частини (НДЧ) ДонНАБА, до складу якого треба додатково створити і включити структурні підрозділи:

а) групу маркетингових досліджень ринку інноваційно-інвестиційних послуг;

б) бізнес-інкубатор, – спільно з Донецькою обласною державною адміністрацією (у вигляді Громадської організації «Донбаський інноваційний бізнес-інкубатор»), функції засновників і методологічних керівників якого, разом з керівниками вище вказаного органу виконавчої влади, на наш погляд, мають бути ДонНАБА (ДІЦМІК і відділ інтелектуальної власності);

в) групу науково-дослідних та досвідно-конструкторських робіт (НДДКР) при її взаємодії з НДІ проектування ДонНАБА;

г) групу управління сервісним супроводженням (авторським наглядом) проектів, що плануються для реалізації на замовлення зацікавлених юридичних і фізичних осіб на комерційній основі.

Місією цих структурних підрозділів ДІЦМІК повинно стати наступне:

- сприяння технологічно орієнтованому підприємництву;
- комерціалізація вітчизняних (включаючи, розробки вчених і практиків ДонНАБА), наукоємних розробок;
- розвиток інноваційної та інжинірингової діяльності в будівельному комплексі Донбасу; трансферту технологій.

На сьогоднішній день проводиться робота щодо творчого співробітництва з підприємствами і установами для налагодження взаємовигідної співпраці.

Схему діяльності учасників і партнерів, взаємодію складових частин РНПБК з відповідними доробками та прив'язкою, при необхідності, можна застосувати за аналогічною схемою взаємодії складових елементів Наукового парку «Київська політехніка» (див. рис. 1 - 2, табл. 1) [4 - 5].

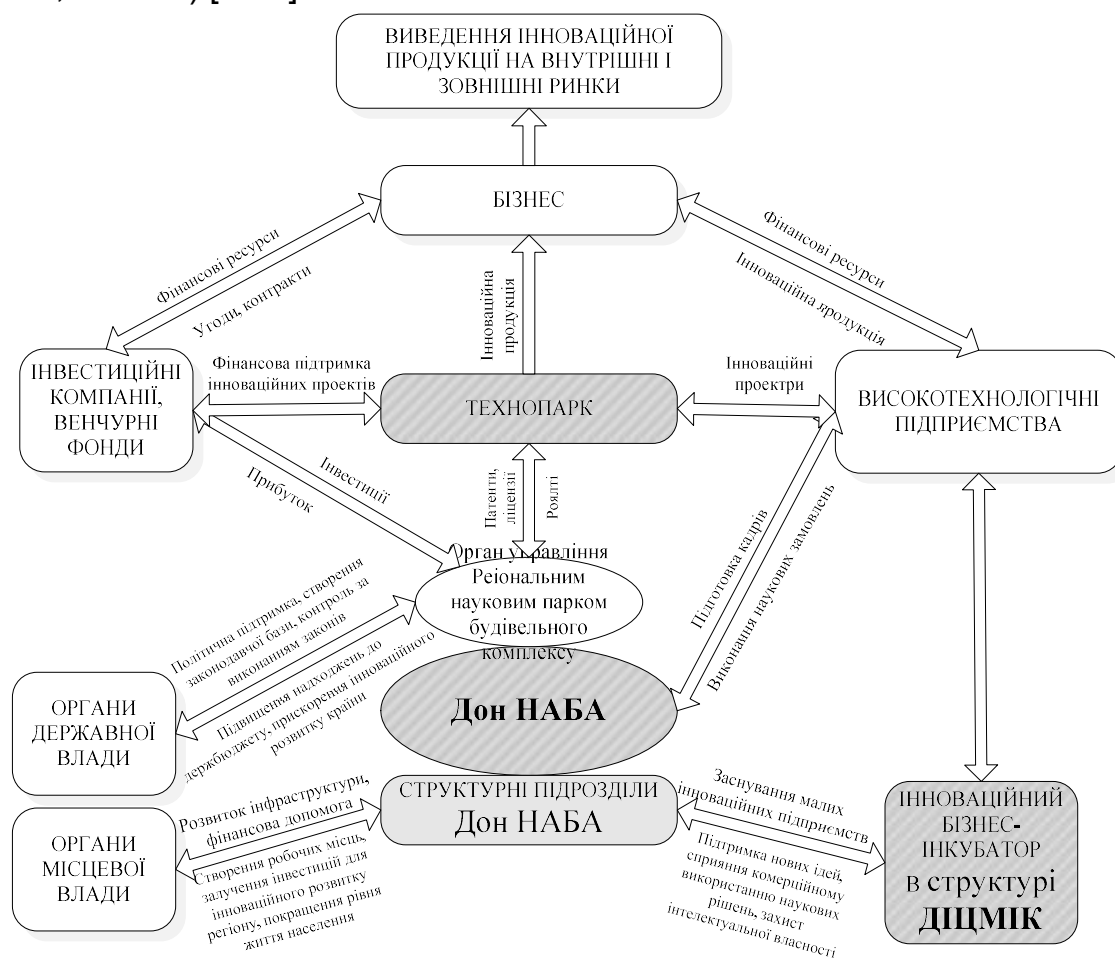


Рис. 1. Сукупність і склад взаємозв'язків між основними учасниками РНПБК ДонНАБА [4,5]

Взаємодію учасників РНПБК ДонНАБА можна визначити, при необхідності, у вигляді відповідного Положення про внутрішні фірмові відносини структурних підрозділів РНПБК ДонНАБА.

Проект РНПБК ДонНАБА повинний вміщувати пакет документів, визначаючих процес і комплексну програму заходів щодо розробки, створення та реалізації інноваційної продукції будівельного призначення та вміщувати вихідні дані та параметри матеріально-технічних, фінансових, трудових і інших, особливо, - стратегічних ресурсів, потрібних для виконання договору про партнерство у відповідності до діючого законодавства нашої країни [1].

В межах Донбасу і України в цілому важливість та необхідність використання досягнень науково-технічного прогресу в будівництві та в галузях промисловості, що сприяють підвищенню конкурентної спроможності територіальних галузевих і міжгалузевих об'єднань юридичних і фізичних осіб на принципах державно-приватного партнерства, в наш час є особливо актуальною.

За ствердженням сучасних науковців, на практиці «... інноваційна діяльність характеризується фрагментарністю як у галузевому плані, так і в територіальному» [6, с. 20].

В органах державного регулювання економікою червоною ниткою повинна бути сформульована теза про встановлення інноваційного процесу стратегічним об'єктом управління, пріоритетом як національного, так і регіонального соціально-економічного розвитку. Повною мірою це стосується будівельного комплексу Донбасу, як складової частини економіки країни.

Реалізація інноваційного процесу можлива за допомогою розроблення інноваційної стратегії шляхом визначення пріоритетів перспективного розвитку через їх дослідження. В межах реалізації такої стратегії готуються науково-технічні обґрунтування практичних у правлінських рішень шляхом співпраці провідної організації (ДонНАБА) з відповідними структурами регіональної влади, асоціаціями підприємств та об'єднаннями громадських організацій підприємців (суб'єктів підприємницької діяльності (СПД), організацій малого і середнього бізнесу, наукових співтовариств та академічних установ тощо). В вище зазначеному сенсі важливим є також використання особливостей географічного розташування в зв'язку з налагодженням співпраці з прикордонними муніципальними утвореннями в межах Єврорегіону Донбас, україно-російсько-білоруського прикордонного співробітництва у відповідності до Закону України «Про транскордонне співробітництво».

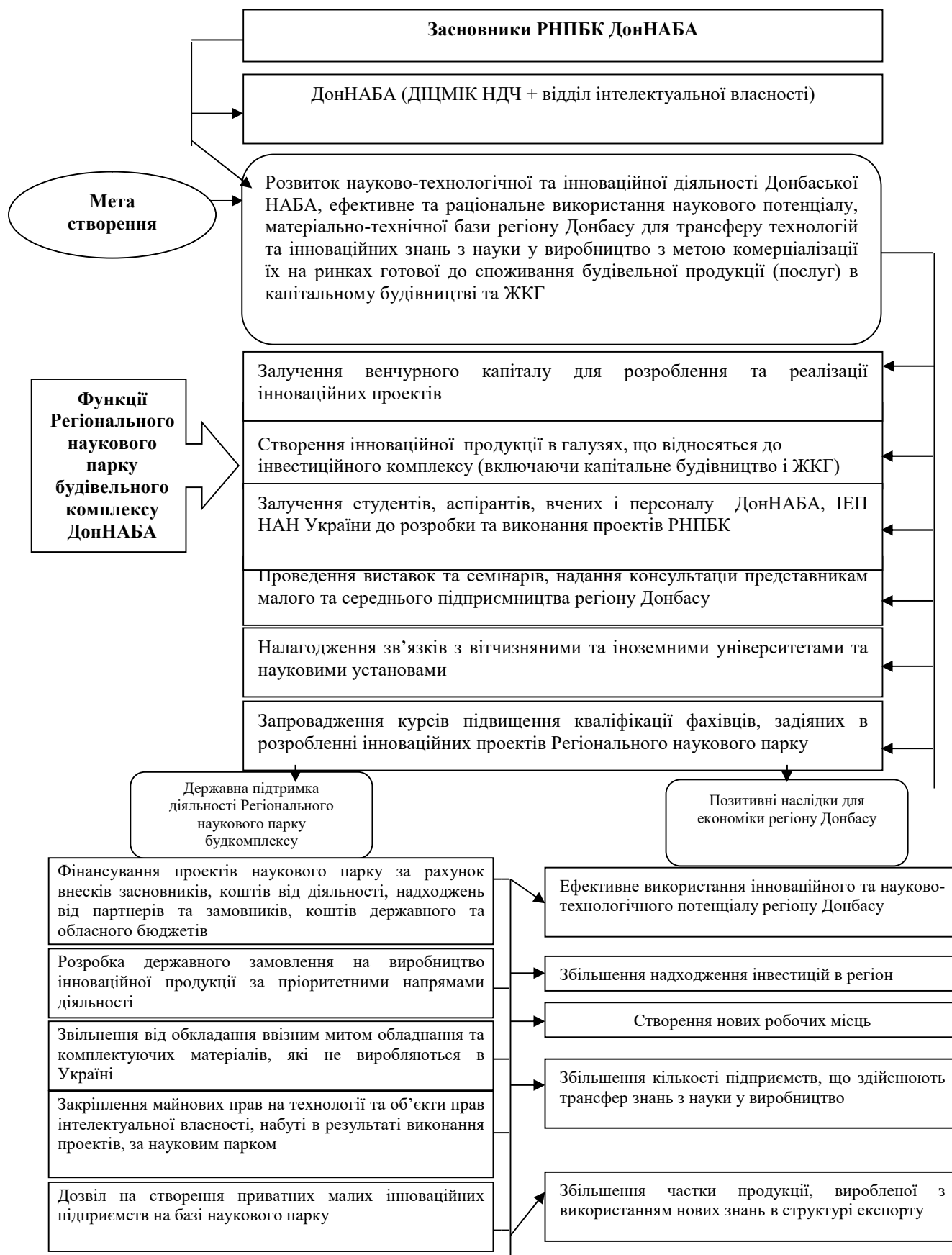


Рис. 2. Підхід до створення РНПБК ДонНАБА [5, с. 16-17]

Таблиця 1

Державна підтримка діяльності РНПБК ДонНАБА [5, с. 18]

Заходи	Органи державної влади	Державні органи регіонального управління
Фінансування проектів РНПБК за рахунок внесків засновників, коштів від діяльності, надходжень від партнерів та замовників продукції (послуг) підприємств будівельного комплексу, коштів державного та обласних бюджетів регіону Донбасу	Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами, Державна інноваційна фінансово-кредитна установа, Департамент фінансової політики (Міністерство економічного розвитку і торгівлі України)	Донецьке та Луганське регіональні відділення інноваційної фінансово-кредитної установи, Головне управління економіки (облдержадміністрація), Донецька та Луганська обласні ради
Розробка державного замовлення на виробництво інноваційної продукції за пріоритетними напрямками діяльності в регіоні Донбасу	Департамент державних закупівель та державного замовлення (Міністерство економічного розвитку і торгівлі України)	Управління інноваційної політики (облдержадміністрація), Головне управління економіки (облдержадміністрація), Донецька і Луганська обласні ради
Звільнення від обкладання ввізним митом обладнання та комплектуючих матеріалів, що не виробляються в Україні, для виготовлення продукції (надання послуг) підприємствами малого та середнього бізнесу будівельного комплексу Донбасу	Державна митна служба, Департамент податкової, митної політики та методів бухгалтерського обліку (Мінфін)	Головне управління економіки (облдержадміністрація) областей регіону Донбасу
Закріплення майнових прав на технології та об'єкти прав інтелектуальної власності, набутих в результаті виконання проектів, за РНПБК ДонНАБА	Департамент наукової діяльності та ліцензування (МОНМСУ)	Головне управління промисловості та розвитку інфраструктури (облдержадміністрація) Донецької та Луганської областей
Оформлення дозвільної документації на створення приватних малих інноваційних підприємств будівельного комплексу за підтримки РНПБК ДонНАБА	Департамент наукової діяльності та ліцензування (МОНМСУ)	Головне управління економіки (облдержадміністрація), Донецька та Луганська торговельно-промислові палати

Рамкова конвенція ЄС щодо прикордонного співробітництва територіальних спільнот і органів влади визначає його як «... будь-які узгоджені дії, що спрямовані на зусилля сторін і заохочення відносин між сусідніми територіальними спільнотами і владою, які знаходяться під юрисдикцією двох і більше сторін, що домовилися, а також укладання будь-яких угод і домовленостей, що необхідні для досягнення вище вказаних цілей. Прикордонне співробітництво здійснюється в межах повноважень територіальних спільнот і влади, що визначаються внутрішнім законодавством кожної зі сторін» [6, с. 21]. В якості моделей прикордонного співробітництва виділяють наступні: а) бар'єрну; б) градієнтну; в) контактну; г) інтегративну [6, с. 22].

Процес інноваційного розвитку території ґрунтується на інноваційному розвитку підприємств, розташованих та здійснюючих на ній власну діяльність (включаючи організації будівельного комплексу), та складається з двох етапів: 1) аналіз інноваційного потенціалу території; 2) реалізація та подальший розвиток інноваційного потенціалу території за допомогою того чи іншого організаційно-економічного механізму управління підприємствами будівельного та інших комплексів регіону [6, с. 22].

Метою створення транскордонної інноваційної системи є формування, з позицій інноваційної політики держави, сприятливих організаційно-економічних та правових механізмів для ефективного використання в діяльності підприємств будівельного та інвестиційного комплексів можливостей системи трансферу технологій для застосування у виробництві новітніх техніко-технологічних розробок і передового виробничо-господарського досвіду. Це передбачає створення в складі наукових парків бізнес-інкубаторів для вирощування малих інноваційних (з перспективою перетворення в середні) підприємств, регулювання використовуваних ними в якості франшиз та обороту об'єктів інтелектуальної власності, надання податкових канікул, кредитів, пільг для інвестицій тощо.

Для налагодження науково-технічного, технологічного транскордонного співробітництва треба здійснити спільні заходи країн з метою усунення або зниження тарифних та нетарифних бар'єрів, що впливають на обсяги взаємних інвестицій; поліпшення пільгового режиму щодо експортно-імпортних операцій, удосконалення митного законодавства, науково-технічної та інших форм виробничо-господарської кооперації, створення спільних консорціумів та інших форм об'єднання підприємств країн в стратегічних галузях економіки.

Важливого значення в цих процесах набуває створення самоорганізуючихся мережевих структур - наукових парків.

Основні функції наукового парку перелічені в статті 4 Закону України «Про наукові парки» [1]. Але, на наш погляд, РНПБК ДонНАБА повинний додатково реалізувати наступні функції:

- розробка реєстраційної та іншої документації щодо створення, а також організації діяльності бізнес-інкубатору в структурі РНПБК для здійснення вище зазначених функцій;
- об'єднання зацікавлених сторін (фізичних та юридичних осіб) для активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств будівельного комплексу з метою сприяння реалізації програми соціально-економічного розвитку Донбасу, програми надання доступного житла тощо.

Пріоритетні напрями діяльності РНПБК потрібно сформулювати у відповідності до Законів України [2-3], постанов і розпоряджень КМ України [7]; затвердженої «Програми науково-технічного розвитку Донецької області на період до 2020 року»; Стратегічного плану оновлення діяльності ДонНАБА на період до 2020 року.

Перелік пріоритетних напрямів діяльності необхідно затвердити МОНМС України при погодженні рішення про створення РНПБК ДонНАБА.

Список літератури:

1. Закон України «Про наукові парки» № 1563 – VI від 25.06.2009 / Редакція від 01.06. 2012 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1563-17>.

2. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» № 2519-VI від 09.09.2010 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>.

3. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні» № 3715-VI від 08.09.2011 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.

4. *Організаційна структура наукового парку «Київська політехніка»* // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kpi.ua/web_spark.

5. *Ляшенко В.І., Землянкін А.І., Бережна Т.Ф.* та ін. Прискорення трансферу технологій шляхом створення мережі наукових парків (на прикладі Донецького регіону). Аналітична доповідь. – Донецьк: ІЕП НАНУ, 2011. – 41 с.

6. *Міжнаціональна згода в контексті діалогу влади й суспільства: матеріали засідання круглого столу / Під ред. Ю.В. Макогона. – Донецьк: РФ НІСД в м. Донецьку, 2011. – 44 с.*

7. *Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. № 680-р // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.*

Отримано: 30.05.2012

УДК 69:334.758

М.В. Микитась

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ В БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

АНОТАЦІЯ

У статті визначенні основні етапи управління процесом злиття та поглинання в будівельних організаціях.

Ключові слова: *будівельне підприємство, управління, конкурентоспроможність, розвиток, злиття та поглинання.*

АННОТАЦИЯ

В статье определены основные этапы управления процессом слияния и поглощения в строительных организациях.

Ключевые слова: *строительное предприятие, управление, конкурентоспособность, развитие, слияния и поглощения.*

ANNOTATION

Determine the main stages of the process control of mergers and acquisitions in the construction organizations.

Keywords: *construction company factors competitiveness, development, mergers and acquisitions.*

Будівельна галузь України виявилась однією з тих, що найбільше постраждала внаслідок світової фінансової кризи. Не дивлячись на зростання індексів обсягів виконаних будівельних робіт (рис.1), яке відбулось в 2011 році, будівництво все ще не вийшло на